

הַלְכוּת בְּרֵכַת הַפְּרוּת סִימָן רב

קו באר הגולה

ז שם התוספות
ותראש ח הנשכ"א
ט גבולות לה
י הנמכ"ם בפרק ח
מהלכות ברכות

(טו) ג *גְרַעֲיֵי הַפְּרוּת, אִם הֵם (כג) מְתוּקִים מְבַרֵךְ עֲלֵיהֶם (ו) [1] 'בּוֹרֵא פְּרֵי הָעֵץ', וְאִם הֵם (כד) מְרִים אֵינוּ מְבַרֵךְ עֲלֵיהֶם כִּלְלֵי, "וְאִם מְתָקִין עַל־יְדֵי הָאוּר (כה) מְבַרֵךְ עֲלֵיהֶם (ו) [1] 'שֶׁהִלֵּל': ד' טִשְׁמֵן זֵית, אִם שְׂמָאו (כו) כְּמוֹת שֶׁהוּא אֵינוּ מְבַרֵךְ עָלָיו כִּלְלֵי מִשׁוּם (כז) דְּאִזְוִיקֵי מִזִּיק לֵה, וְאִם אָכְלוּ (כח) עִם פֶּת אֵינוּ מְבַרֵךְ עָלָה, דִּפְת (ט) [2] עָקָר, וּמְבַרֵךְ עַל הָעֵקֶר (כט) וּפּוֹטֵר אֶת הַטְּפֵלָה. 'וְאִם שְׂמָאו מְעַרְב (ל) עִם מִי סִלְקָא (הגהרא אַנְיָרוֹן) שְׂאָר אֵינוּ מִזִּיק, אֲדוּרְבָה, הוּא מוֹעִיל לְגָרוֹן *אִם הוּא חוֹשֵׁשׁ בְּגֵרוֹנו, (לא) תוּה

באר היטב

(1) כפה"ע. מהר"א הלוי בס' גו' המלה סימן ל כתב שמברך כפה"א, וכ"פ בהשכות פנים מאירות סימן סה דמברך כפה"א או שהכל, ע"ש ועין יד' אהרן: (1) שהכל. א"ל לזכרי המחבר שפסק דאם הם מתוקים מברך עליהם בורא פרי העץ ש"מ דהוי פרי, א"כ כשמתקן ע"י האור נמי לברך כפה"ע כמו גבי שקדים בסעיף ה; ו"ל דקשהו מרים לאו פרי ניהו משא"כ בשקדים, מ"א וכ"כ בלבוש: (2) עקר. ואם מתקן לרפואה אוכל רק מעט פת שלא יזקקו בגרונו מברך על השמן, וה"ה אם שתהו עם שאר משקין לרפואה כגון עם שכר או יין כפה"ע אין לו תיור ויברך משום חשש ברכה לבשלה, משא"כ במרים ומתקן ע"י האור ע"ש. ועין בשאלת' ועיב"ש: גרעיני התאנה¹ לאחר שקולין אותם כשאוכלם יברך כפה"א, ע"ש ח"ב סימן קמ"ב: [2] עקר. עכ"ט. ועין ב"ח (וע"ת) [וע"צ] ונ"צ והא"ר שד"ס שכתב עקר, ועין בעוללות' אפרים:

שערי תשובה

וכ"כ בא"ר בשם מלבושי"ו. ועין בפנים מאירות חלק א סי' סה ויברך אפרים מ"ש קנה: [1] כפה"ע. עין כה"ט. ועין בפענ"י מלך וא"ר בשם מלבושי"ו וברפ"ח ואב"י העוזר, ודעת הפר"ח לברך שהכל. וכבר"י כתב שאף שבגו' המלה וא"ה עקבו לברך כפה"א, לאפוקי נפשה מפלגתא יש לברך שהכל, ועין ביר' אפרים מ"ש קנה: [1] שהכל. עכ"ט. ועין בעטרת' וקנים בשם הלבוש, ועין באה"ע. וכבר"י כתב שדבריו בכלל המ"א ונמ"א רמו לדברי הלבוש, ע"ש, ועין ביר' אפרים מ"ש קנה בשם אבדור'הם שדעתו גם כן לברך כפה"ע, ויברך פתבתי בס"ק שפליגי זה אפלו במתוקין יש לברך שהכל. ועין ביר' אפרים דבמתוקין בדיעבד אם ברח כפה"א או במתוקין ע"ש. ועין בשאלת' ועיב"ש: גרעיני התאנה¹ לאחר שקולין אותם כשאוכלם יברך כפה"א, ע"ש ח"ב סימן קמ"ב: [2] עקר. עכ"ט. ועין ב"ח (וע"ת) [וע"צ] ונ"צ והא"ר שד"ס שכתב עקר, ועין בעוללות' אפרים:

באר הלקה

זה, דהינו בענבים שצ"ע נזקא ש"נאו התרצנים מתוקן, ויבזיזים מש"נאיבו שליש, ובחבריון מש"נאו כהן נקדוהו שחיות והוא אות שמתחיל להשחיר, וכן בכל מין ומין יש שעור מזה לזה, כמבאר הכל ברמב"ם פרק ב מהלכות מעשר, עין שם, וקדם שהגיעו לשעור זה אינו מברך רק 'בורא פרי האדמה'. ויש סנה לדבריהם מהמב"ם פרק ה מהלכות משטה ופרק ח מהלכות ברכות, עין שם, וכבר נשאו ונתנו בזה האחרונים. והנה לפי דברי הגה"א והפנים מאירות מסתברא דאפלו מתוק באור לא מהני כ"ען שאינו חשוב פרי קדם שהגיע לעונת הפעששות, ולעולם מברך 'בורא פרי האדמה', ויש לנהג כן למשע"ה²⁸ לכאורה דבזה יוצא מפה"נפשה, ומכל מקום הנהגה כפסק האחרונים שנמשכו אחר השלחן ערוהו אין למחות בידו דיש לו על מי לסמוך. אמנם אם לא היה ראויין לאכל רק על"י דחוק, אין לברך 'בורא פרי העץ' רק כשפשלו א. מתקן באור, וכמו שכתבתי במשנה ברכה בשם הח"י אדם והעוללות אפרים, ונדע דלענין פתחים שבתין לעונת הפעששות אפלו כשונים, ורק כשנעשו געלים, כמבאר ברמב"ם שם, ואס"כ בזה גם הגה"א והפנים מאירות מודים לדעת השלחן ערוהו דמברכין או עליהם 'בורא פרי העץ'; ואם היה ראויין אלו הקטנים לאכל רק על"י דחוק ומתקן על"י בישול, אמ"כ מברך עליהם 'בורא פרי העץ' לכלי עלמא: * גרעיני הפרות וכ"ו. עין במשנה ברכה במה שכתבתי שהרבה חולקים על זה וסבירא להו דמברך עליהן 'בורא פרי האדמה'. ויש לעיין בהני פרי (שקורין סאפטאליון) שבתוכן נמצא גרעינין כמין שקדים ממש, דהינו קלפה קשה מלמעלה ובתוכה פרי קטנה מתוקה כמין שקדים ממש, אי דינו נמי כמין גרעין כעלמא, או דבזה עלי עלמא מודים דמברך 'בורא פרי העץ', דאין זה בכלל גרעין אלא פרי בתוך פרי, וגם בודאי עלי עלמא נטעי להו אדעתא דהכי. ועין בדר' החיים, וצריך עיון: * אם הוא חושש בגרונו וכ"ו. עין בפני' מגדים שמתקן אים כענין שיתפח לרפואה או דלמא

משנה ברורה

הם מתוקים, וצ"ע אינם עקר פרי: ג (כג) מתוקים. לא נזקא, (כ) אלא כל שחפה נהנה ממנו במקצת. והשעם שמברך 'בורא פרי העץ', משום דהם נמי חלק מהלקי הפרי. (כז) והרבה אחרונים חולקים על זה וסבירא להו דאינו מברך 'בורא פרי העץ', דלא הוי כפרי גופא, ואינו מברך עליהם (כז) אלא 'בורא פרי האדמה', וכן הסקתה הגה"א. ואם ברח 'בורא פרי העץ', יצא בדיעבד לברך החיים³⁰. ואם אוכל הגרעין אחר שאוכל הפרי, מסתברא (כ) דלכלי עלמא נפטר בברכת 'בורא פרי העץ' שבברך על הפרי, משום דהוי טפל לפרי: (כד) מרים. הינו שאינם ראויים לאכל אפלו על"י דחוק, ובנ"ל בסוף סעיף ב: (כה) מברך עליהם 'שהכל'. הרבה אחרונים הקשו על זה, ודעתיהו, דלדעת המחבר דגרעיניו הוי כפרי גופא, אמ"כ גם במרים ומתקן על"י איזה דבר נמי מברך עליהם 'בורא פרי העץ', וכמו גבי שקדים המרים המבאר בסעיף ה. (כז) ויש מתרצים, דאפלו לדעה זו לא עדיפא גרעינין בשקדים³¹ גופא שהם עקר הפרי, מה שאין כן בגרעיניו, ולהכי אם הם מרים לא מקרי פרי כ"ל ולא מהני במה שממתקן אחרת. מיהו, לדינא (כז) אין לזווי מפקס השלחן ערוהו, דכלאו הכי פתבנו מקדם דעת הרבה אחרונים, והגה"א מקללם, לחלק על עקר דינא דמתבר, וליד'הו גם גרעינין מתוקין אינו מברך עליהם לכל היותר רק 'בורא פרי האדמה', דלאו פרי ניהו, וממילא במרים ומתקן על"י האור אינו מברך עליהם אלא 'שהכל': ד (כו) כמות שהוא. בלא תערובות דבר אחר להתחיל כח השמן: (כז) דאזיקי מזיק ליה. ואפלו (כז) חושש בגרונו נמי אינו מברך, דשמן כמות שהוא אין נהנה ממנו³²: (כח) עם פת. פרוש: אר"ע ל"ג דעם פת אינו מזיק לה השמן, ואדרבה נהנה מזה, אכל על פל' פנים אינו מברך עליו, משום דהוי לה פת עקר ומפטר בברכת הפת: (כט) ופוטרי את הטפלה. ואפלו הנה (כמ) שמן הרבה, נמי אינו אלא טפל לפת. (לט) וכל זה באוכל השמן ללפת בו הפת, אבל אם אוכל השמן מפני שחושש בגרונו, רק אוכל לזה מעט פת כדי שיוכל לאכל השמן עמו ולא יזקקו, בזה מקרי השמן עקר (ל) ופוטרי הפת הטפלה לו, ואין צריך לטל יבזיזים ויברך 'המוציא'. (לב) ויש חולקים וסבירא להו דאף ככהאי אונא הפת עקר וא"ר ע"ש: (ל) עם מי סל'ק"א. והוא הדין אם ערבו עם איזה (לג) שאר משקה כענין שנהנה מהשמן על"י זה ואינו מזיק: (לא) הנה לה שמן עקר. דמברך ומרפא את הגרון, ואר"ע ל"ג דהאיגרון (לג) מרבה על השמן,

שער הציין

תרגום: 1 קפה.

(כ) פשוט: (כז) אבדור'הו ופרי תדש ופנים מאירות ושא: (כז) פרישה בדעת הנשכ"א וכן כתב באבדור'הו, וכן כתב הגה"א בפרק ג דערלה, וכמו שהעיר במאמר מרדכי שכן מבאר באבדור'הם בהדיא לדעת הנשכ"א, וכן כתב בדר' החיים, וילא כפרי תדש ואלהי רבה בזה, וכן בהגהות ר' עקיבא איגר מפקס על דבריהם ובעוללות' אפרים מישב דבריהם קצת: (כג) הינו אפלו לדעת הנשכ"א דלא הוי כפרי, על"כ פנים לידה מתכ"ב גרעינין בעולה מדהוי טפל לפרי; וממילא כענינו הלא בכל מקום קומא לן דמברך על העקר ופוטרי שהכל, וכן מצאתי בספר דרי' חמד בשם א"ה פוסקים: (כד) פרישה ופרי תדש והגר"א ושא: (כז) ממגן אברהם ואבדור'הו ועוד אחרונים: (כו) שערי תשובה ודר' החיים. ועין שם בדר' החיים שכתב בדיעבד אם ברח 'בורא פרי העץ' או 'בורא פרי האדמה', יצא, והדין עמו וילא כשערי תשובה, אחר דהרבה ראשונים סב"ר דעל גרעינין מתוקין 'בורא פרי העץ', ממילא גם במרים ומתקן בודאי יצא בדיעבד, וכדעת כמה אחרונים, דזה בזה קליא: (כז) כן מוכח מחבר לקמה וכן מבאר ברמב"ם בהדיא, ע"ש, ומה שכתב דמברך עליו 'שהכל' בזה פליגי עליו הפוסקים: (כח) עלת' המיד ופשוט: (כט) מגן אברהם ועלת' המיד והגר"ו: (ל) ומיהו במתכונן באכילת הפת גם להשיב רעבונו, מסתבר דבזה לכלי עלמא הפת עקר ופוטרי השמן, וכן כתב הגה"א: (לב) ב"ח ונתחל' צ"י ואלהי רבה ושערי תשובה: (לג) מגן אברהם ושא וכן מוכח ברמב"ם, ע"ש: (לד) ב"ח ועלת' המיד ומגן אברהם, והנה ב"ח מוכח דאפלו נותן מעט שמן כפי הרגילות שנותנים תמיד באיגרון, אמ"כ הוא העקר, וכן

הלכות ברבית הפרות סימן רב

לה שמן (ט) [ט] עקר (לב) ומקרב עליו 'בורא פרי העין'. 'ואם אינו מתכוון לרפואה אלא לאכילה, הנה לה (לג) אַנְיָגְרוֹן (י) [ן] עקר ואינו מקרב אלא על האַנְיָגְרוֹן (יא) [אל] (לד) 'שהכל': ה' לַשְׁקָדִים המרים, כְּשֶׁהֵם חֲטָיִים (לה) מְבַרֵךְ 'בורא פרי העין'; גדולים, ולא כלום, דאזיקי מזקי. *וְטַעַמָא דְמַלְתָּא, דְכִשְׁהֵם חֲטָיִים עֵקֶר אַכִּילְתֶּם הִיא הַקְּלֵפָה וְאֵינָה מְרָה, וְכִשְׁהֵם גְּדוּלִים עֵקֶר אַכִּילְתֶּם מֵה שֶׁבִפְנֵים וְהוּא מֵר. (לו) 'ואם מתקן על־ידי האור או דבר אחר, (לז) מְבַרֵךְ *'בורא פרי העין': ו' צִלְף (פרוש צלף, מין אילן שְׁעֵלִין שְׁלוֹ רֵאיוּם לְאִכִּילָה וְיֵשׁ בְּעֵלְיוֹ כְּמִין תְּמָרִים. אַבְיוֹנוֹת הוּא הַפְּרִי מֵהַצֶּלֶף, וְקַפְרָסִין הוּן קְלֵפָה שֶׁסָּבִיב הַפְּרִי, כְּקִלְפּוֹת הָאֲגוּזִים), (לח) על העלִין ועל התמרות (לט) ועל (יב) [יב] הַקְּפָרְסִין (יא) [יג] 'בורא פרי האדמה', ועל האביונות שהם עקר עקר הַפְּרִי 'בורא פרי העין': ז *תְּמָרִים (מ) שְׁמַעְבָּן בְּיַד 'ועשה מהם עשה

באר היטב

שרף דמקרב על השמן כשה"ע, מ"א: (ט) עקר. אפלו השמן הוא מועט, ב"ח מ"א: (י) עקר. אפלו הוא המועט, מ"א: (יא) שְׁהַכֵּל. צ"ע דהא בְּמִקְרָא דף לט איתא כְּתוּבָא דְמִקְרָב עַל מִיִּסְלָקָא כְּפִהָא, מ"א: (יב) הַקְּפָרְסִין. הוּא קְלֵפַת הַפְּרִי כְּמוֹ קְלֵפַת אֲגוּזִים: (יג) כשה"א. דאין עקר הפרי. כמאן הביא ראיה הרב ט"ו לקמן בסי' רד ס"ק טו דעל קלפת מנצ"ו שמתקחין אותם כדבש שמקרב כשה"א, אבל המ"א סי' זה ס"ק יו חולק וכתב דלא נמי. דהכא הקלפה נופלת ובהתנצ"ו הקלפה מגוף הפרי ונאוי לאכלו אלא שאין טוב כ"כ, דגם תוף

משנה ברורה

דלא אזלינן פאן בטר רב המשקה, אלא כל דבר שעקר כפנתו, הוא עקר לענין הברכה³⁶⁴, והשני נפטר בברכתו: (לב) ומקרב עליו 'בורא פרי העין'. ולאחריו (לז) מעין שלש אם שתה כשעור³⁶⁵: (לג) אַנְיָגְרוֹן עֵקֶר. ומשמע מדברי הט"ו דמגרי שמי הסלקא הם הרב לגבי שמן ולפיכך השמן נטפל לו, (לה) אבל המגן אברקהם כתב דאפלו באַנְיָגְרוֹן מועט נמי אַנְיָגְרוֹן עֵקֶר, כל שאינו לרפואה אלא לאכל, ומקרב על האַנְיָגְרוֹן ופטר השמן: (לד) 'שהכל'. כן כתב הרמב"ם שם וכן מוכח בתלמידי רבנו יונה. והמגן אברקהם תמה, דהא מבאר לקמן בסימן זה דברכת מי השלקות הוא 'בורא פרי האדמה'; והג"ר מלישבוב, (לו) דהכא שמתקנו לשתיה הרי הוא כמשקה וברכתו 'שהכל': ה' (לה) מְבַרֵךְ 'בורא פרי העין'. ואף על־גב דבמתוקים קטנים אינו מקרב אלא 'שהכל', ויבדלקמן סימן רד, שאני התם (ב) דאינו גמר פירא, ויבדאי לא נטעי להו אדעתא לאכלם קדם שיתבשלו, מה שאין כן הכא דבגדלם לא יהיו ראויין כלל לאכילה, (לס) נטעי להו שפיר אדעתא למיכל בקטנותם, וזהו גמר פירא שלהם: (לו) 'ואם מתקן'. דכיון דנשתנו למעלייתא על־

ידי המתוק אור, (לט) הוי לה כשאר פרות שאין ראויין לאכל חיי' ונתבשלו דמקרב כשהן מבשלין 'בורא פרי העין', ויבדלקמן בסעף יב: (לז) מְבַרֵךְ 'בורא פרי העין'. והוא הדין (מ) שאר מיני פרות, שהם חמוצים או מרים ואינם ראויים לאכילה כלל³⁶⁶, ומתקן או בשלן, שמקרב 'בורא פרי העין', דהלא באמת פרי הוא אלא שאינו ראוי לאכילה כף, לקב מהני מתוק: (לח) על העלִין ועל התמרות. שאינן (מא) חשובין להקרא פרי העין: (לט) ועל הקפרסין וכו'. משום דאינו עקר דמחויב. ומכל מקום (מב) דביעבד אם ברך על הקפרסין 'בורא פרי העין', יצא. ולענין קלפת פאמנצ"ו³⁶⁷ שטוגנין בדבש, יש דעות (מג) בין האחרונים אם לברך עליהן 'שהכל'³⁶⁸ או 'פרי העין'³⁶⁹ ויפרי האדמה³⁷⁰, (מד) ועל־כך יש לברך עליהן 'שהכל', ובידעבד אם ברך 'פרי העין' או 'פרי האדמה' יצא: ז (מ) שְׁמַעְבָּן

שער הצינן

משמע בהג"ר, ובאילה רבה כתב דרוקא אם נתן שמן הרבה ואין כפנתו דהרבה יותר מאַנְיָגְרוֹן, אלא רוצה לומר ששער מרבה, וכלשון הביתא. ולעניות דעתי דתלוי הדבר אם נתן ששור כפי מה שמועיל לרפואה, או הוא נחשב לעקר: (לז) נהר שלום, דלא כמשהיר"ק, עין שם ראיתי: (לס) ובפרימגדים משמע שהוא מצד כט"ו שקב דהמגן אברקה אין לו ראיה מהכ"ח לזה, עין שם, אמנם בבאר מהר"ם בנעט למרדכי מצד דהמגן אברקה, עין שם, וכן משמע קצת באבןדרהם שקב זה לשון: ואם אינו חושש וכו' מקרב על השלקות ופטר את השמן, ואפלו השמן מרבה, כיון שאינו ראוי לשתיה אלא על ידי השלקות הוי להו השלקות עקר והשמן טפל וכו', עין שם. ומסקרא זו משמע קצת דאפלו השמן מרבה מהשלקות דינא הכי, וצריך עיון: (לב) אכן בכמה ראשונים, והם הפה"ג ורי"א בענין דמ"שלקות ואבןדרהם מבאר להדיא דגם כמאן ברכתו 'בורא פרי האדמה', וכסברת הרב מגן אברקה. והאלהיה רבה הכי, דהיא דרבא סלקא מקרב 'בורא פרי האדמה' והיא דהשמן מרבה אינו מקרב אלא 'שהכל', וכפסק השלחן ערוך, וכן פסק הפנ"ג אגורים: (לז) נש"י ערוכין כ"ח וראש פרק מברכין: (לח) והא"ש ושא"ר פוסקים, וכן פסקו הג"א והג"ר והפרימגדים כהמחבר ודלא כהאלהיה רבה שפוסק שיברך 'בורא פרי האדמה': (לט) לתם חמדות: (מ) פשוט, ולא דמי לטעיה ב דהתלם חמדות סובר שם [והוא במגן אברקה] דאף במתוק לא מהני לברך 'בורא פרי העין', שאני התם שלא נגמר הפרי, מה שאין כן הכא דאזינן בפרי גמורה ודמי ממש לשקדים: (מא) ומכל מקום יש לברך עליהן 'בורא פרי האדמה' משום דנטעי להו אינשי גם אדעתא דעליון ותמרות [גמרא]. ועין בבכ"ר יוסף שקב, דההיאם לא נטעי להו אינשי פלל אדעתא דעליון ותמרות ויש לברך עליהן 'שהכל': (מב) חושי ר' עקיבא איג, משום דלהרבה פוסקים ברכתו 'בורא פרי העין'³⁷¹, עין שם. ועל העלִין ותמרות יש לעין בדבר אף לפי מה שפסק המגן אברקה (מג) ששור סוקו, ר' דעל דבר שאינו עקר הפרי יצא בדיעבד בברכת 'פרי העין', דשאני אינו בכלל פרי עין וצ"ל פרי עין וכלל על העלִין שם עלים שלם: (מג) והמגן אברקה ותפנים מאירות והח"א יצא פסקו ויש לברך עליהן 'פרי העין', והש"י ובבב"ש³⁷² ובה"ש³⁷³ ובה"ש³⁷⁴ ובה"ש³⁷⁵ ובה"ש³⁷⁶ ובה"ש³⁷⁷ ובה"ש³⁷⁸ ובה"ש³⁷⁹ ובה"ש³⁸⁰ ובה"ש³⁸¹ ובה"ש³⁸² ובה"ש³⁸³ ובה"ש³⁸⁴ ובה"ש³⁸⁵ ובה"ש³⁸⁶ ובה"ש³⁸⁷ ובה"ש³⁸⁸ ובה"ש³⁸⁹ ובה"ש³⁹⁰ ובה"ש³⁹¹ ובה"ש³⁹² ובה"ש³⁹³ ובה"ש³⁹⁴ ובה"ש³⁹⁵ ובה"ש³⁹⁶ ובה"ש³⁹⁷ ובה"ש³⁹⁸ ובה"ש³⁹⁹ ובה"ש⁴⁰⁰ ובה"ש⁴⁰¹ ובה"ש⁴⁰² ובה"ש⁴⁰³ ובה"ש⁴⁰⁴ ובה"ש⁴⁰⁵ ובה"ש⁴⁰⁶ ובה"ש⁴⁰⁷ ובה"ש⁴⁰⁸ ובה"ש⁴⁰⁹ ובה"ש⁴¹⁰ ובה"ש⁴¹¹ ובה"ש⁴¹² ובה"ש⁴¹³ ובה"ש⁴¹⁴ ובה"ש⁴¹⁵ ובה"ש⁴¹⁶ ובה"ש⁴¹⁷ ובה"ש⁴¹⁸ ובה"ש⁴¹⁹ ובה"ש⁴²⁰ ובה"ש⁴²¹ ובה"ש⁴²² ובה"ש⁴²³ ובה"ש⁴²⁴ ובה"ש⁴²⁵ ובה"ש⁴²⁶ ובה"ש⁴²⁷ ובה"ש⁴²⁸ ובה"ש⁴²⁹ ובה"ש⁴³⁰ ובה"ש⁴³¹ ובה"ש⁴³² ובה"ש⁴³³ ובה"ש⁴³⁴ ובה"ש⁴³⁵ ובה"ש⁴³⁶ ובה"ש⁴³⁷ ובה"ש⁴³⁸ ובה"ש⁴³⁹ ובה"ש⁴⁴⁰ ובה"ש⁴⁴¹ ובה"ש⁴⁴² ובה"ש⁴⁴³ ובה"ש⁴⁴⁴ ובה"ש⁴⁴⁵ ובה"ש⁴⁴⁶ ובה"ש⁴⁴⁷ ובה"ש⁴⁴⁸ ובה"ש⁴⁴⁹ ובה"ש⁴⁵⁰ ובה"ש⁴⁵¹ ובה"ש⁴⁵² ובה"ש⁴⁵³ ובה"ש⁴⁵⁴ ובה"ש⁴⁵⁵ ובה"ש⁴⁵⁶ ובה"ש⁴⁵⁷ ובה"ש⁴⁵⁸ ובה"ש⁴⁵⁹ ובה"ש⁴⁶⁰ ובה"ש⁴⁶¹ ובה"ש⁴⁶² ובה"ש⁴⁶³ ובה"ש⁴⁶⁴ ובה"ש⁴⁶⁵ ובה"ש⁴⁶⁶ ובה"ש⁴⁶⁷ ובה"ש⁴⁶⁸ ובה"ש⁴⁶⁹ ובה"ש⁴⁷⁰ ובה"ש⁴⁷¹ ובה"ש⁴⁷² ובה"ש⁴⁷³ ובה"ש⁴⁷⁴ ובה"ש⁴⁷⁵ ובה"ש⁴⁷⁶ ובה"ש⁴⁷⁷ ובה"ש⁴⁷⁸ ובה"ש⁴⁷⁹ ובה"ש⁴⁸⁰ ובה"ש⁴⁸¹ ובה"ש⁴⁸² ובה"ש⁴⁸³ ובה"ש⁴⁸⁴ ובה"ש⁴⁸⁵ ובה"ש⁴⁸⁶ ובה"ש⁴⁸⁷ ובה"ש⁴⁸⁸ ובה"ש⁴⁸⁹ ובה"ש⁴⁹⁰ ובה"ש⁴⁹¹ ובה"ש⁴⁹² ובה"ש⁴⁹³ ובה"ש⁴⁹⁴ ובה"ש⁴⁹⁵ ובה"ש⁴⁹⁶ ובה"ש⁴⁹⁷ ובה"ש⁴⁹⁸ ובה"ש⁴⁹⁹ ובה"ש⁵⁰⁰ ובה"ש⁵⁰¹ ובה"ש⁵⁰² ובה"ש⁵⁰³ ובה"ש⁵⁰⁴ ובה"ש⁵⁰⁵ ובה"ש⁵⁰⁶ ובה"ש⁵⁰⁷ ובה"ש⁵⁰⁸ ובה"ש⁵⁰⁹ ובה"ש⁵¹⁰ ובה"ש⁵¹¹ ובה"ש⁵¹² ובה"ש⁵¹³ ובה"ש⁵¹⁴ ובה"ש⁵¹⁵ ובה"ש⁵¹⁶ ובה"ש⁵¹⁷ ובה"ש⁵¹⁸ ובה"ש⁵¹⁹ ובה"ש⁵²⁰ ובה"ש⁵²¹ ובה"ש⁵²² ובה"ש⁵²³ ובה"ש⁵²⁴ ובה"ש⁵²⁵ ובה"ש⁵²⁶ ובה"ש⁵²⁷ ובה"ש⁵²⁸ ובה"ש⁵²⁹ ובה"ש⁵³⁰ ובה"ש⁵³¹ ובה"ש⁵³² ובה"ש⁵³³ ובה"ש⁵³⁴ ובה"ש⁵³⁵ ובה"ש⁵³⁶ ובה"ש⁵³⁷ ובה"ש⁵³⁸ ובה"ש⁵³⁹ ובה"ש⁵⁴⁰ ובה"ש⁵⁴¹ ובה"ש⁵⁴² ובה"ש⁵⁴³ ובה"ש⁵⁴⁴ ובה"ש⁵⁴⁵ ובה"ש⁵⁴⁶ ובה"ש⁵⁴⁷ ובה"ש⁵⁴⁸ ובה"ש⁵⁴⁹ ובה"ש⁵⁵⁰ ובה"ש⁵⁵¹ ובה"ש⁵⁵² ובה"ש⁵⁵³ ובה"ש⁵⁵⁴ ובה"ש⁵⁵⁵ ובה"ש⁵⁵⁶ ובה"ש⁵⁵⁷ ובה"ש⁵⁵⁸ ובה"ש⁵⁵⁹ ובה"ש⁵⁶⁰ ובה"ש⁵⁶¹ ובה"ש⁵⁶² ובה"ש⁵⁶³ ובה"ש⁵⁶⁴ ובה"ש⁵⁶⁵ ובה"ש⁵⁶⁶ ובה"ש⁵⁶⁷ ובה"ש⁵⁶⁸ ובה"ש⁵⁶⁹ ובה"ש⁵⁷⁰ ובה"ש⁵⁷¹ ובה"ש⁵⁷² ובה"ש⁵⁷³ ובה"ש⁵⁷⁴ ובה"ש⁵⁷⁵ ובה"ש⁵⁷⁶ ובה"ש⁵⁷⁷ ובה"ש⁵⁷⁸ ובה"ש⁵⁷⁹ ובה"ש⁵⁸⁰ ובה"ש⁵⁸¹ ובה"ש⁵⁸² ובה"ש⁵⁸³ ובה"ש⁵⁸⁴ ובה"ש⁵⁸⁵ ובה"ש⁵⁸⁶ ובה"ש⁵⁸⁷ ובה"ש⁵⁸⁸ ובה"ש⁵⁸⁹ ובה"ש⁵⁹⁰ ובה"ש⁵⁹¹ ובה"ש⁵⁹² ובה"ש⁵⁹³ ובה"ש⁵⁹⁴ ובה"ש⁵⁹⁵ ובה"ש⁵⁹⁶ ובה"ש⁵⁹⁷ ובה"ש⁵⁹⁸ ובה"ש⁵⁹⁹ ובה"ש⁶⁰⁰ ובה"ש⁶⁰¹ ובה"ש⁶⁰² ובה"ש⁶⁰³ ובה"ש⁶⁰⁴ ובה"ש⁶⁰⁵ ובה"ש⁶⁰⁶ ובה"ש⁶⁰⁷ ובה"ש⁶⁰⁸ ובה"ש⁶⁰⁹ ובה"ש⁶¹⁰ ובה"ש⁶¹¹ ובה"ש⁶¹² ובה"ש⁶¹³ ובה"ש⁶¹⁴ ובה"ש⁶¹⁵ ובה"ש⁶¹⁶ ובה"ש⁶¹⁷ ובה"ש⁶¹⁸ ובה"ש⁶¹⁹ ובה"ש⁶²⁰ ובה"ש⁶²¹ ובה"ש⁶²² ובה"ש⁶²³ ובה"ש⁶²⁴ ובה"ש⁶²⁵ ובה"ש⁶²⁶ ובה"ש⁶²⁷ ובה"ש⁶²⁸ ובה"ש⁶²⁹ ובה"ש⁶³⁰ ובה"ש⁶³¹ ובה"ש⁶³² ובה"ש⁶³³ ובה"ש⁶³⁴ ובה"ש⁶³⁵ ובה"ש⁶³⁶ ובה"ש⁶³⁷ ובה"ש⁶³⁸ ובה"ש⁶³⁹ ובה"ש⁶⁴⁰ ובה"ש⁶⁴¹ ובה"ש⁶⁴² ובה"ש⁶⁴³ ובה"ש⁶⁴⁴ ובה"ש⁶⁴⁵ ובה"ש⁶⁴⁶ ובה"ש⁶⁴⁷ ובה"ש⁶⁴⁸ ובה"ש⁶⁴⁹ ובה"ש⁶⁵⁰ ובה"ש⁶⁵¹ ובה"ש⁶⁵² ובה"ש⁶⁵³ ובה"ש⁶⁵⁴ ובה"ש⁶⁵⁵ ובה"ש⁶⁵⁶ ובה"ש⁶⁵⁷ ובה"ש⁶⁵⁸ ובה"ש⁶⁵⁹ ובה"ש⁶⁶⁰ ובה"ש⁶⁶¹ ובה"ש⁶⁶² ובה"ש⁶⁶³ ובה"ש⁶⁶⁴ ובה"ש⁶⁶⁵ ובה"ש⁶⁶⁶ ובה"ש⁶⁶⁷ ובה"ש⁶⁶⁸ ובה"ש⁶⁶⁹ ובה"ש⁶⁷⁰ ובה"ש⁶⁷¹ ובה"ש⁶⁷² ובה"ש⁶⁷³ ובה"ש⁶⁷⁴ ובה"ש⁶⁷⁵ ובה"ש⁶⁷⁶ ובה"ש⁶⁷⁷ ובה"ש⁶⁷⁸ ובה"ש⁶⁷⁹ ובה"ש⁶⁸⁰ ובה"ש⁶⁸¹ ובה"ש⁶⁸² ובה"ש⁶⁸³ ובה"ש⁶⁸⁴ ובה"ש⁶⁸⁵ ובה"ש⁶⁸⁶ ובה"ש⁶⁸⁷ ובה"ש⁶⁸⁸ ובה"ש⁶⁸⁹ ובה"ש⁶⁹⁰ ובה"ש⁶⁹¹ ובה"ש⁶⁹² ובה"ש⁶⁹³ ובה"ש⁶⁹⁴ ובה"ש⁶⁹⁵ ובה"ש⁶⁹⁶ ובה"ש⁶⁹⁷ ובה"ש⁶⁹⁸ ובה"ש⁶⁹⁹ ובה"ש⁷⁰⁰ ובה"ש⁷⁰¹ ובה"ש⁷⁰² ובה"ש⁷⁰³ ובה"ש⁷⁰⁴ ובה"ש⁷⁰⁵ ובה"ש⁷⁰⁶ ובה"ש⁷⁰⁷ ובה"ש⁷⁰⁸ ובה"ש⁷⁰⁹ ובה"ש⁷¹⁰ ובה"ש⁷¹¹ ובה"ש⁷¹² ובה"ש⁷¹³ ובה"ש⁷¹⁴ ובה"ש⁷¹⁵ ובה"ש⁷¹⁶ ובה"ש⁷¹⁷ ובה"ש⁷¹⁸ ובה"ש⁷¹⁹ ובה"ש⁷²⁰ ובה"ש⁷²¹ ובה"ש⁷²² ובה"ש⁷²³ ובה"ש⁷²⁴ ובה"ש⁷²⁵ ובה"ש⁷²⁶ ובה"ש⁷²⁷ ובה"ש⁷²⁸ ובה"ש⁷²⁹ ובה"ש⁷³⁰ ובה"ש⁷³¹ ובה"ש⁷³² ובה"ש⁷³³ ובה"ש⁷³⁴ ובה"ש⁷³⁵ ובה"ש⁷³⁶ ובה"ש⁷³⁷ ובה"ש⁷³⁸ ובה"ש⁷³⁹ ובה"ש⁷⁴⁰ ובה"ש⁷⁴¹ ובה"ש⁷⁴² ובה"ש⁷⁴³ ובה"ש⁷⁴⁴ ובה"ש⁷⁴⁵ ובה"ש⁷⁴⁶ ובה"ש⁷⁴⁷ ובה"ש⁷⁴⁸ ובה"ש⁷⁴⁹ ובה"ש⁷⁵⁰ ובה"ש⁷⁵¹ ובה"ש⁷⁵² ובה"ש⁷⁵³ ובה"ש⁷⁵⁴ ובה"ש⁷⁵⁵ ובה"ש⁷⁵⁶ ובה"ש⁷⁵⁷ ובה"ש⁷⁵⁸ ובה"ש⁷⁵⁹ ובה"ש⁷⁶⁰ ובה"ש⁷⁶¹ ובה"ש⁷⁶² ובה"ש⁷⁶³ ובה"ש⁷⁶⁴ ובה"ש⁷⁶⁵ ובה"ש⁷⁶⁶ ובה"ש⁷⁶⁷ ובה"ש⁷⁶⁸ ובה"ש⁷⁶⁹ ובה"ש⁷⁷⁰ ובה"ש⁷⁷¹ ובה"ש⁷⁷² ובה"ש⁷⁷³ ובה"ש⁷⁷⁴ ובה"ש⁷⁷⁵ ובה"ש⁷⁷⁶ ובה"ש⁷⁷⁷ ובה"ש⁷⁷⁸ ובה"ש⁷⁷⁹ ובה"ש⁷⁸⁰ ובה"ש⁷⁸¹ ובה"ש⁷⁸² ובה"ש⁷⁸³ ובה"ש⁷⁸⁴ ובה"ש⁷⁸⁵ ובה"ש⁷⁸⁶ ובה"ש⁷⁸⁷ ובה"ש⁷⁸⁸ ובה"ש⁷⁸⁹ ובה"ש⁷⁹⁰ ובה"ש⁷⁹¹ ובה"ש⁷⁹² ובה"ש⁷⁹³ ובה"ש⁷⁹⁴ ובה"ש⁷⁹⁵ ובה"ש⁷⁹⁶ ובה"ש⁷⁹⁷ ובה"ש⁷⁹⁸ ובה"ש⁷⁹⁹ ובה"ש⁸⁰⁰ ובה"ש⁸⁰¹ ובה"ש⁸⁰² ובה"ש⁸⁰³ ובה"ש⁸⁰⁴ ובה"ש⁸⁰⁵ ובה"ש⁸⁰⁶ ובה"ש⁸⁰⁷ ובה"ש⁸⁰⁸ ובה"ש⁸⁰⁹ ובה"ש⁸¹⁰ ובה"ש⁸¹¹ ובה"ש⁸¹² ובה"ש⁸¹³ ובה"ש⁸¹⁴ ובה"ש⁸¹⁵ ובה"ש⁸¹⁶ ובה"ש⁸¹⁷ ובה"ש⁸¹⁸ ובה"ש⁸¹⁹ ובה"ש⁸²⁰ ובה"ש⁸²¹ ובה"ש⁸²² ובה"ש⁸²³ ובה"ש⁸²⁴ ובה"ש⁸²⁵ ובה"ש⁸²⁶ ובה"ש⁸²⁷ ובה"ש⁸²⁸ ובה"ש⁸²⁹ ובה"ש⁸³⁰ ובה"ש⁸³¹ ובה"ש⁸³² ובה"ש⁸³³ ובה"ש⁸³⁴ ובה"ש⁸³⁵ ובה"ש⁸³⁶ ובה"ש⁸³⁷ ובה"ש⁸³⁸ ובה"ש⁸³⁹ ובה"ש⁸⁴⁰ ובה"ש⁸⁴¹ ובה"ש⁸⁴² ובה"ש⁸⁴³ ובה"ש⁸⁴⁴ ובה"ש⁸⁴⁵ ובה"ש⁸⁴⁶ ובה"ש⁸⁴⁷ ובה"ש⁸⁴⁸ ובה"ש⁸⁴⁹ ובה"ש⁸⁵⁰ ובה"ש⁸⁵¹ ובה"ש⁸⁵² ובה"ש⁸⁵³ ובה"ש⁸⁵⁴ ובה"ש⁸⁵⁵ ובה"ש⁸⁵⁶ ובה"ש⁸⁵⁷ ובה"ש⁸⁵⁸ ובה"ש⁸⁵⁹ ובה"ש⁸⁶⁰ ובה"ש⁸⁶¹ ובה"ש⁸⁶² ובה"ש⁸⁶³ ובה"ש⁸⁶⁴ ובה"ש⁸⁶⁵ ובה"ש⁸⁶⁶ ובה"ש⁸⁶⁷ ובה"ש⁸⁶⁸ ובה"ש⁸⁶⁹ ובה"ש⁸⁷⁰ ובה"ש⁸⁷¹ ובה"ש⁸⁷² ובה"ש⁸⁷³ ובה"ש⁸⁷⁴ ובה"ש⁸⁷⁵ ובה"ש⁸⁷⁶ ובה"ש⁸⁷⁷ ובה"ש⁸⁷⁸ ובה"ש⁸⁷⁹ ובה"ש⁸⁸⁰ ובה"ש⁸⁸¹ ובה"ש⁸⁸² ובה"ש⁸⁸³ ובה"ש⁸⁸⁴ ובה"ש⁸⁸⁵ ובה"ש⁸⁸⁶ ובה"ש⁸⁸⁷ ובה"ש⁸⁸⁸ ובה"ש⁸⁸⁹ ובה"ש⁸⁹⁰ ובה"ש⁸⁹¹ ובה"ש⁸⁹² ובה"ש⁸⁹³ ובה"ש⁸⁹⁴ ובה"ש⁸⁹⁵ ובה"ש⁸⁹⁶ ובה"ש⁸⁹⁷ ובה"ש⁸⁹⁸ ובה"ש⁸⁹⁹ ובה"ש⁹⁰⁰ ובה"ש⁹⁰¹ ובה"ש⁹⁰² ובה"ש⁹⁰³ ובה"ש⁹⁰⁴ ובה"ש⁹⁰⁵ ובה"ש⁹⁰⁶ ובה"ש⁹⁰⁷ ובה"ש⁹⁰⁸ ובה"ש⁹⁰⁹ ובה"ש⁹¹⁰ ובה"ש⁹¹¹ ובה"ש⁹¹² ובה"ש⁹¹³ ובה"ש⁹¹⁴ ובה"ש⁹¹⁵ ובה"ש⁹¹⁶ ובה"ש⁹¹⁷ ובה"ש⁹¹⁸ ובה"ש⁹¹⁹ ובה"ש⁹²⁰ ובה"ש⁹²¹ ובה"ש⁹²² ובה"ש⁹²³ ובה"ש⁹²⁴ ובה"ש⁹²⁵ ובה"ש⁹²⁶ ובה"ש⁹²⁷ ובה"ש⁹²⁸ ובה"ש⁹²⁹ ובה"ש⁹³⁰ ובה"ש⁹³¹ ובה"ש⁹³² ובה"ש⁹³³ ובה"ש⁹³⁴ ובה"ש⁹³⁵ ובה"ש⁹³⁶ ובה"ש⁹³⁷ ובה"ש⁹³⁸ ובה"ש⁹³⁹ ובה"ש⁹⁴⁰ ובה"ש⁹⁴¹ ובה"ש⁹⁴² ובה"ש⁹⁴³ ובה"ש⁹⁴⁴ ובה"ש⁹⁴⁵ ובה"ש⁹⁴⁶ ובה"ש⁹⁴⁷ ובה"ש⁹⁴⁸ ובה"ש⁹⁴⁹ ובה"ש⁹⁵⁰ ובה"ש⁹⁵¹ ובה"ש⁹⁵² ובה"ש⁹⁵³ ובה"ש⁹⁵⁴ ובה"ש⁹⁵⁵ ובה"ש⁹⁵⁶ ובה"ש⁹⁵⁷ ובה"ש⁹⁵⁸ ובה"ש⁹⁵⁹ ובה"ש⁹⁶⁰ ובה"ש⁹⁶¹ ובה"ש⁹⁶² ובה"ש⁹⁶³ ובה"ש⁹⁶⁴ ובה"ש⁹⁶⁵ ובה"ש⁹⁶⁶ ובה"ש⁹⁶⁷ ובה"ש⁹⁶⁸ ובה"ש⁹⁶⁹ ובה"ש⁹⁷⁰ ובה"ש⁹⁷¹ ובה"ש⁹⁷² ובה"ש⁹⁷³ ובה"ש⁹⁷⁴ ובה"ש⁹⁷⁵ ובה"ש⁹⁷⁶ ובה"ש⁹⁷⁷ ובה"ש⁹⁷⁸ ובה"ש⁹⁷⁹ ובה"ש⁹⁸⁰ ובה"ש⁹⁸¹ ובה"ש⁹⁸² ובה"ש⁹⁸³ ובה"ש⁹⁸⁴ ובה"ש⁹⁸⁵ ובה"ש⁹⁸⁶ ובה"ש⁹⁸⁷ ובה"ש⁹⁸⁸ ובה"ש⁹⁸⁹ ובה"ש⁹⁹⁰ ובה"ש⁹⁹¹ ובה"ש⁹⁹² ובה"ש⁹⁹³ ובה"ש⁹⁹⁴ ובה"ש⁹⁹⁵ ובה"ש⁹⁹⁶ ובה"ש⁹⁹⁷ ובה"ש⁹⁹⁸ ובה"ש⁹⁹⁹ ובה"ש¹⁰⁰⁰

כ שם ל רבנו יונה וטרא"ש והרשב"א קשה מ"ה מ רבנו יונה והרא"ש * לעיל סעף ג אנו עקר הפרי דלא אדקמא ודכי רצוא לה ב ברכות לו וכו' עיקר א שם לה ע לשון תפסום כקרא פקוד ח מהלכות ברכות

שערי תשובה

[ט] עקר. עכ"ט, ואין פן דעת הש"י ותא"ר, ועין בעוללות אפרים: [ן] עקר. עכ"ט. ועין טור בשם הר"י יוסף שלא כתב פן, ותשוו פתב שסברתו נראית, והאחרונים הלכו על זה, ובלקוטי מרי"ח כתב: ונתני מורה ובה בפשיטות כסדרת הר"י יוסף ז"ל, ע"ש ובעוללות אפרים: שגם בהגהת סמ"ק משמע כהר"י יוסף, אף לאפיקי מלגמא י"ל שהכל, ע"ש: [אל] שהכל. עכ"ט. ועין בא"ר שכתב בשם ב"ה לברך כשה"א, וע"ש מ"ש לתרץ דברי הש"ע ויבר אפרים מ"ש בזה: [יב] הקפרסין. עכ"ט. ודעת התוספות והרא"ש דמקרב כשה"א, אף מטרוב כתב דמספק יש לברך כשה"א, ועין בשו"ת שאגת אריה סי' כג וכו' אפרים מ"ש בזה: [יג] כשה"א. עכ"ט. ועין בפני הושע שהשיג על המגיא, ועין

באר הלכה

אפלו בסתמא הוי כמכון, עין שם: * וְטַעַמָא דְמַלְתָּא, דְכִשְׁהֵם חֲטָיִים עֵקֶר אַכִּילְתֶּם הִיא הַקְּלֵפָה וְכו'. טעם זה שקב המחבר, בהרבה ראשונים לא נזכר דבר זה של קלפה, אלא בפשיטות ההשקדים המרים גופם כקטנותם אינם מרים ובגדלם

הלכות פְּרֵכַת הַפְּרוֹת סִימָן רב

ביאורים ומוספים

[משנ"ב ס"ק לא]

אָלָא כַּל דְּבַר שְׁעָקָר פְּנִיתוֹ, הוּא עָקָר לְעֵינָיו הַבְּרָכָה³⁴.

34) אמנם אם כוונתו אף לשתיית האניגרון, כתב להלן (ס"ק פ) שהאניגרון עיקר אם הוא הרוב.

[משנ"ב ס"ק לב]

וְלֹאֲחֲרָיו מְעִין שְׁלֵשׁ אִם שְׁתָּה כְּשֶׁעוֹרֵר³⁵.

35) ושיעור זה, כתב הכף החיים (ס"ק מו) שצריך שיהיה בשמן עצמו ללא ציחוף המשקים האחרים, שהרי השמן צף ועומד בפני עצמו [וראה לקמן (סי' רי ס"ק א) שנחלקו הפוסקים לענין שיעור ברכה אחרונה על משקה אם הוא ברביעית או בכדי אכילת פרס].

[משנ"ב ס"ק לז]

שְׁהֵם חֲמוּצִים או מְרִים וְאֵינִם רְאוּיִים לְאֲכִילָה כְּלָל³⁶.

36) ולגבי לימונים, הביא בשו"ת רב פעלים (ח"ד אר"ח סי' ג) את דעת מהר"י קאשטרו שאין מברכים עליהם כלל משום שהם מזיקים מרוב חמיצותם, וכתב שנראה שזה דוקא בלימונים חמוצים מאד, שהאדם קץ באכילתם מחמת חמיצותם, אבל לימונים קטנים שאין חמיצותם גדולה והם נאכלים על ידי הדחק, מברכים עליהם 'שהכל', וכן כתבו הכף החיים (סי' רד ס"ק כד) והקצות השולחן (סי' מט סט"ז). והוסיף הרב פעלים, שאפילו בלימון חמוץ הרבה נראה שאין לאוכלו בלא ברכה כלל, מפני שיתכן שאינו כל כך חמוץ עד שאין לברך עליו, אלא יפטרנו בברכה על פרי אחר.

ולימונים מתוקים, כתב הכף החיים (שם) שברכתם 'בורא פרי העץ', וכתב בשו"ת אור לציון (ח"ב פמ"ז תשובה לה) שנראה שהלימונים המצויים בזמננו מתוקים ועל כן ברכתם 'בורא פרי העץ'. מאידך דעת הגרש"ז אויערבך (מאור השבת ח"ב פניני המאור מכתב ל אות ג) שברכת לימון בזמנינו היא 'שהכל', אף כשנתנו בכוס תה ממותק (אם כשבירך על התה לא התכוון לאכול את הלימון).

[משנ"ב ס"ק לו]

משום דְּאֵינוּ עָקָר הַפְּרִי³⁷ וכו', לְעֵינָיו קְלֶפֶת פְּאֲמֵעַרְנָצִי"ן שְׁטוּגְיָן בְּדָבָשׁ, וְשׁ דְּעוֹת בֵּין הָאֲחֲרוֹנִים אִם לְבָרַךְ עֲלֵיהֶן 'שֶׁהַכֹּל'³⁸ או 'פְּרִי הָעֵץ'³⁹ וְפְרִי הָאֲדָמָה⁴⁰.

37) ואילנות שנטעו אותם במיוחד עבור ריקוח קליפות פירותיהם, כתב הערוך השולחן (ס"ל) שמברכים על הקליפות 'בורא פרי העץ', משום שבאופן זה הקליפה הינה עיקר הפרי, וכן כתב הכף החיים (ס"ק נד).

ולענין קליפות אתרוג, כתב הכף החיים (ס"ק נה-נו) בשם כמה אחרונים שאם רקח דבש או בטוּכר את הקליפה העבה של האתרוג, אפילו אם לא נגמר הפרי מברך 'בורא פרי העץ', אך אם

רקח את קליפת האתרוג הדקה (החיצונה הירוקה) מברך עליה 'שהכל' כדון שאר הקליפות. וכן דעת הגר"ש וואזנר (שערי הברכה פי"ז הע' לו) והגר"נ קרליץ (חוט שני ברכות עמ' קפה), שקליפות של אתרוג שדרך אכילתו היחידה היא על ידי שמרקהים אותו מברכים עליו 'בורא פרי העץ', כיון שזהו עיקר האוכל של הפרי. מאידך, הבן איש חי כתב (שנה א פ' פנחס אות ד), שגם על קליפות אתרוג יש ספק מה מברכים, ומספק יברך 'שהכל'.

והאוכל קליפות תפוחים ואגסים [שבדרך כלל נאכלות עם הפרי], דעת הגר"נ קרליץ (חוט שני ברכות עמ' קפה) שצריך לברך עליהם 'בורא פרי העץ', כיון שבדרך כלל חלק מהפרי מחובר לקליפה, ואם כן בלאו הכי צריך לברך 'בורא פרי העץ' משום שהוא אוכל חלק מהפרי, והוסיף, שאף אם קילף רק את הקליפה בלא הפרי כלל, מסתבר לברך עליה 'בורא פרי העץ', שכיון שבדרך כלל אוכלים את הקליפות יחד עם הפרי נחשבת הקליפה כחלק מהפרי.

38) וטעם הדבר, כתב הא"ר (סי' רג ס"ק ב) משום שלא נוטעים את התפוח על דעת הקליפות, ועל פי רוב זורקים אותם [וראה עלת תמיד סי' רג ס"ק ד].

39) וטעם הדבר, כתב המג"א (ס"ק יז) משום שהקליפה היא מגוף הפרי וברכתה כברכת הפרי, וכמו בגרעינים לעיל (סי' ג), וכשם שמצאנו שלענין ערלה נתרבו הקליפות והגרעינים לאיסור. ואינו דומה לקפריסין שברכתו 'בורא פרי האדמה', כיון שמבואר בגמ' שהקפריסין נופל מהאביונות כשמגיע להתבשל, ואין הקפריסין שומר לאביונות, ולכך אינו כגוף הפרי.

40) טעם הדבר, כתב הט"ז לקמן (סי' רד ס"ק טו) משום שאין הקליפה מגוף הפרי, וכמו בקפריסין. ואף שנהגו בהם דין ערלה, היינו משום שיש ריבוי מיוחד לכך, מה שאין כן לגבי ברכה.

[שנה"צ ס"ק מב]

משום דְּהִתְרַבָּה פּוֹסְקִים בְּרִכְתּוֹ 'בּוֹרָא פְּרִי הָעֵץ'⁴¹.

41) משמעות דבריו, שלדעת הסוברים שברכתו 'בורא פרי האדמה' לא יצא. אמנם, לפי דברי המג"א שהביא להלן בסמוך, שבדבר שאינו עיקר הפרי יצא בדיעבד בברכת 'בורא פרי העץ', אם כן בקפריסין אף שמברכים עליו 'בורא פרי האדמה' משום שאינו עיקר הפרי, אך אם ביו"ך 'בורא פרי העץ' יצא (הערת הגר"ש"ב וולדנברג). [וכך מתבאר מתוך דברי רעק"א שהוא מקור הדין, שלא כתב דין זה אלא לפי החולקים על המג"א].

[שנה"צ שם]

וְעַל הָעֵלִין וְהַמְרוֹת יֵשׁ לְעֵינָן בְּדָבָר וְכוּ' דְּשָׂמָא אֵינָן בְּכֹלל פְּרִי עֵץ כְּלָל⁴².

42) אמנם לענין ערלה, כתב השו"ע (יו"ד סי' רצד ס"ג) שהתמרות חייבים בערלה. ותיירץ הברכי יוסף (סי' ו) שכיון שנחלקו הראשונים בדבר, דעת השו"ע להחמיר בשניהם מחמת הספק, ועל כן לענין ברכות מברכים את הברכה שיוצאים בה לכו"ע.